

1903. végén: Kev. 35074 k
Kiar 49990 k
Def 14916 k -
Vagyont 592476 k-ri

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYLET

ALAPSZABÁLYAI.

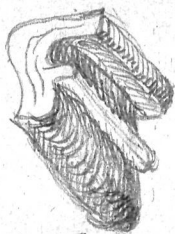
(Módosítva az 1896-ik évi rendes közgyűlésen).

KOLOZSVÁR

AJTAI K. ALBERT MAGYAR POLGÁR KÖNYVNYOMDÁJA

1897.

F

F

F

7

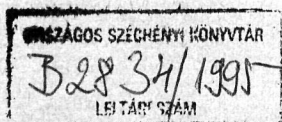
7

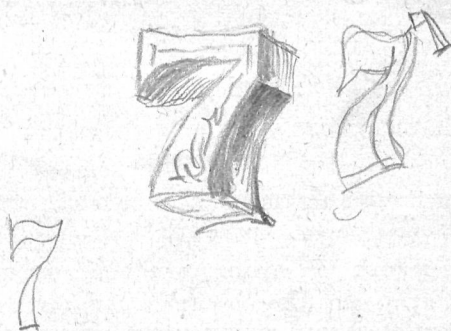
7

F

F

827 838

AZ ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET ALAPSZABÁLYAI.

(Módosítva az 1896-ik évi rendes közgyűlésen.)

I. FEJEZET.

Az egylet célja és az erre szolgáló eszközök.

1. §.

Az egylet célja a Kolozsvárt létesített és a m. k. Ferencz József tudomány-egyetemmel kapcsolatban álló országos múzeum fentartása és tovább fejlesztése, a tudományok művelése és a magyar tudományosság terjesztése.

2. §.

Az egylet által felállított múzeum „Erdélyi országos múzeum” nevet visel.

3. §.

E múzeum főbb részei: könyv-, régiség- és éremtár, természetrajzi gyűjtemények. A múzeumból a művészeti tárgyak sem rekesztetnek ki, de a honismeretre vonatkozó tárgyak összegyűjtése és tudományos feldolgozása a főcél.

4. §.

Az egyesület múzeuma és tudományos működése által igyekszik a hazai tudományos törekvéseket előmozdítani, a tudomány kedvelőknek tért nyitni; a tanulni akaróknak segédeszközöket nyújtani: Ugyanezért a fenn élése olt intézeteket meghatározott időben szabályszerű használatra mindenkinek díjmentesen megnyitja és tagjai számára tudományos működésök gyakorlására szakosztályokat állít fel.

5. §.

Ez országos múzeum fennállását biztosítani kívánja az egyesület a következő eszközök által:

a) Összegyűjti azon ajánlatokat, melyeket még régebben, jelesen pedig az 1841^{1/2} erdélyi országgyűlés alkalmával egy Kolozsvárt felállítandó múzeumra tettek.

b) Az egyesület tagjainak egyszerre teendő alapítványai kamatait, remélhető ajándékait és a részvényesektől és szakosztályi tagoktól (lásd a 14 és 15. §-át) évenként begyűlendő összeget felhasználja.

c) A gyűjteményeket vásárláson kívül különösen tagjainak munkássága és csere által gyarapítja.

6. §.

A múzeummal kapcsolatban különösen a honismeret és az erre vonatkozó tudományok iránti kedv élesztésére és művelésére munkál az egyesület az által, hogy:

a) Kebelében tudományos szakosztályokat állít fel, egyelőre a következő szakosztályt:

I. Orvos-Természettudományi	} szakosztályokat.
II. Bölcsészeti, nyelv és történelmi	

b) Szakosztályainak tudományos működését saját kiadványaiban közrebo csátja.

c) Honismeretre vonatkozó tudományos pályakérdéseket tűz ki; honismeretet terjesztő tudományos munkák kiadását segíti; tagjainak a honismeret érdekében akár az egyesület megbízása következtében tett buvárlatait díjazza.

7. §.

Az egyesület a művelendő tudományok sorából a theológiát és politikát merőben kirekeszti.

II. FEJEZET.

Az egyesület alakulásának módja és tagjai.

8. §.

Egyesületi tag lehet minden önálló és tudománygyal foglalkozó vagy tudománykedvelő honpolgár. Egyesületi tagoknak tekintendők pedig, a kik az alább (12. 13. 15. 16. §§.) elősorolt feltételeknek eleget tesznek. A csatlakozni kívánó valamely tag által a választmányban jelenti be magát.

9. §.

Az elősorolt feltételek mellett egyesületi tagokká lehetnek egyes községek, testületek, erkölcsi személyek is; ezek jogait megbízottjaik vagy küldötteik által gyakorolhatják.

10. §.

Az egyesület tagjai kétfélek: rendesek és rendkívüliek.

A rendes tagok vagy igazgatók, vagy alapítók, vagy részvényesek, vagy szakosztályi tagok.

A rendkívüli tagok tiszteletbeliek, vagy levelezők.

11. §.

Igazgató tagok azok, a kik az egylet pénzalapjába legalább 500 — ötszáz — osztrák forintot adományoznak, vagy a múzeumba felvehető ennyi értékű gyűjteményt ajándékoznak.

Az igazgató tagok az egyleti választmánynak holtokig rendes tagjai.

12. §.

Alapító tagok azok, a kik akár az egylet pénzalapját, akár a múzeum gyűjteményeit 100 — egy száz — osztrák forinttal, vagy annyi értékű ajándékkal gyarapítják.

Az alapító ezen egyszerre lefizetett összeg által, minden részvény fizetés nélkül holtig rendes tagja az egyletnek.

13. §.

Az igazgató és alapító tagok által befizetett összegek a múzeum alaptőkéjéhez csatoltatnak; következőleg a folyó költségekre ezen összegeknek csak kamatai fordíthatók; csak a közgyűlésnek van joga előfordulható rendkívüli kiadások fedezésére az egylet tőkéjéből is utalványozni.

14. §.

Részvényes tagok azok, a kik kötelezik magokat, hogy az egylet pénztárába évenként az év első negyedében öt forintot fizetnek.

15. §.

Szakosztályi tagok azok, a kik csupán egyik vagy másik szakosztályba lépnek be, e szakosztályi tagok tagdíjait a szakosztályok állapítják meg.

Az egyszer belépő tag, tagnak marad mindaddig, míg kötelezettségét teljesíti.

16. §.

A beállási év Január 1-jével kezdődik: időközben beálló részvényes és szakosztályi tag akként fizet, mintha azon év januáriusa 1-jén lépett volna be az egyletbe.

17. §.

Évenkénti fizetés helyett tiz évre eső részvénydíjt egyszerre előre is lefizetheti 40 — negyven — osztrák forinttal. A ki pedig husz évre akarná részvényét előre lefizetni, 60 — hatvan — osztrák forinttal megteheti.

18. §.

Tiszteletbeli tagoknak oly férfiakat választ az egylet, kiknek a tudományok körül, főleg honunk ismertetésében szerzett érdemeit méltányolni akarja. A tiszteletbeli tagot csak a közgyűlés, és csakis a választmány ajánlatára választja.

Tiszteletbeli tagok a m. k. ministerium helybenhagyása mellett, külföldiek is lehetnek.

19. §.

Levelező tagok csak a magyar birodalmon kívül lakó, tudmánynyal foglalkozó azon egyének lehetnek, a kiket az egyleti választmány a muzeum gyűjteményei gyarapítására segítségül felkér.

A levelező tagokat a választmány nevezi ki, és a kinevezetteket utólagosan jelenti a közgyűlésnek.

20. §.

A tiszteletbeli és levelező tagoknak a közgyűléseken csak tanácskozó szavazatuk van.

III. FEJEZET.

Egyleti tisztviselők.

21. §.

Az egylet tisztviselői következők:

- a) Elnök.
- b) Két alelnök.

E három tisztviselőt az egyleti közgyűlés egész életükre szabadon választja; a választottak a m. kir. ministerium útján legfelsőbb megerősítés végett ő cs. és ap. kir. felsége elébe terjesztettek.

- c) Természeti tárák őrei.
- d) Könyvtárnok.
- e) Érem- és régiségtár őre.
- f) Pénztárnok.
- g) Titkár.
- h) Ügyvéd.
- i) Ellenőr.
- k) Szakosztályi tisztviselők.
- l) Őrsegédek.

22. §.

Az egylet tisztviselői csak egyleti tagok lehetnek; következőleg, ha valamely hivatalra olyan egyén választatnék, a ki addig nem volt tag, állomását csak taggá létele után foglalhatja el. Ha ez a megválasztás után egy hónap alatt meg nem történik, olybá tekintendő, mint ha az ajánlott hivatalt el nem fogadta volna, és helyébe más választandó.

23. §.

A múzeum körül, annak szüksége és körülményei szerint az egylet kellő számú segélyszemélyzetet tart, a

melynek szervezetét, létszámát és díjazását mindig a közgyűlés határozza meg; az egyének kiszemelése, kinevezése, beállítása és eshető elbocsátása a választmány teendője.

24. §.

Elnök csak igazgató vagy alapító tag lehet; jogai és kötelességei a következők:

a) Főfelügyelete alatt áll az egyesület összes hivatalos személyzete.

b) Összehívja a 39. és 45. §-ok értelmében a köz- és választmányi gyűléseket, azokban elnököl és felelős arról, hogy a gyűléseken a tanácskozás kellő medrében és az egyesület működései a kitűzött határok között maradjanak, és kellő célra irányuljanak.

c) Az elnök képviseli az egyesületet az egyesületen kívüli személlyel v. hatósággal szemben; mindazáltal az egyesületen kívüli személyekkel az egyesület nevében kötött szerződések csak akkor érvényesek, ha azok a választmány belégyezésével történnek, az elnök aláírásával és a titkár ellenjegyzésével vannak ellátva.

d) A pénztárból csak az elnök, vagy másodelnök aláírásával és a titkár ellenjegyzésével ellátott utalványokra történhetnek fizetések, kivéve a rendszerezett kiadásokat, minők a tisztviselők, szolgák stb. fizetései.

e) Az elnök csak a választmányi ülés határozata következtében utalványozhat az egyesületi pénztárból. Mindazáltal előre nem látható és sürgős szükségek esetére fenntartja az elnök számára 100 — száz — forintig utalványozási jog a választmánynak teendő utólagos bejelentés mellett.

f) Elnök és titkár aláírásával érvényesek azon felhatalmazási levelek, melyekkel a választmány az ügyvivőt vagy más egyént megbiz az egyesület peres ügyei eligazítására.

g) Elnök és titkár aláírása alatt kelnek az egyesület nevében történendő mindennemű hirdetések.

h) Elnök aláírja a titkárral együtt az elnöksége alatt tartott gyűlések jegyzőkönyvét, azok határozatait teljesedésbe véteti, pénztárvizsgálatokat rendel.

25. §.

Az alelnökök, mivel egész életükre választatnak, hasonlólag csak igazgató vagy alapító tagok lehetnek. Az elnök jelen nem léte, vagy akadályoztatása esetében tisztségviselői időszakság szerint ennek kötelességeit viszik; az egyesület ügyei intézésében az elnököt segítik, és a múzeumnak mind külsője, mind belseje felügyeletök alatt áll.

26. §.

Az egyesületnek szerződésileg használatra átadott gyűjtemények fő őrei az illető szakok tanszékeinek képviselői, a kik mint ilyenek választás alá nem esnek, és az igazgató választmánynak rendes tagjai.

Az állammal fennálló szerződés értelmében az egyesületnek joga van az átadott gyűjtemények mindegyike mellett őrségéket tartani.

27. §.

A könyvtárnok a könyvtárt rendezi, lajstromba szedi és felügyeli; felelős a rendről az olvasó szobában, tartozik vigyázni, hogy a keze alá bízottakban kár vagy fogatkozás ne történjék. A választmány írásos rendelete nélkül a keze alá bízottakból semmit ki nem adhat a múzeum épületén kívüli használatra.

28. §.

Az érem- és régiségtár őre, az érem- és régiséggyűjteményeket rendezi, lajstromozza, felügyeli, a keze

alá bízottakról szorosan felelős levén. Maga számára ily-szerű külön gyűjteményt nem tarthat, sem érmeikkel vagy regiségekkel nem kereskedhetik.

29. §.

Pénztárnok csak az egylet pénzalapjához képest elegendő biztosítékkal bíró egyén lehet. A pénztárnok az egylet kiadásait és bevételeit szabályszerűleg kezeli, mindezekről rendes könyvvitelt folytat; a részvényesektől az illető részvényt felszedi; minden évben a választmány által megvizsgált számadást terjeszti a közgyűlés eleibe.

30. §.

A titkár a köz- és választmányi gyűlések rendes tollvivője, folytatja az egylet hivatalos levelezéseit, kezénél van az egylet pecsétje és levéltára; a gyűlések határozatai szerint kiadandó okiratokat és hirdetéseket ellenjegyz.

31. §.

Az ügyvéd vezeti az egylet mindennemű törvényes ügyeit, megkészíti vagy megbírálja az egylet nevében az egyleten kívüli személyekkel kötendő mindennemű szerződéseket, folytatja az egyletnek netalán keletkező pereit.

32. §.

Az ellenőr az egylet bizalmi férfia, ki részt vehet minden oly fontosabb egyleti teendőkben, melyekben különös ellenőrzésre szüksége van.

33. §.

A tisztviselők kötelelességeit megszabják a közgyűlésileg megállított részletes utasítások. Fizetési tisztviselő magán ügyében 3 napnál hosszabb időre csak elnöki

engedély mellett távozhatik el a városról; két hétnél tovább terjedő távollétre a választmány írásos engedélye kívántatik, mindegyik esetben azonban az illető gondoskodni tartozik arról, hogy távolléte a múzeumnak kárt vagy hátrányt ne okozzon.

IV. FEJEZET.

Szakosztályok.

34. §.

Az egylet kebelében alakuló két szakosztály, u. m. az orvostermészettudományi, továbbá bölcsészeti-, nyelv- és történelmi szakosztály czélja a címök alá tartozó tudományok mivelése és terjesztése, mi végre a saját ügyrendjük által megszabott időközökben és módon tudományos népszerű üléseket tart, és ezeknek tárgyait saját kiadványaiban közzé teszi.

35. §.

Mindenik szakosztály a maga tudományos működésére vonatkozó szabályzatot és ügyrendet az egyleti alapszabály keretén belől önállóan állapítja meg.

36. §.

Mindenik szakosztály számára saját tudományos működésének eszközzésére az egylet évi átalányokat bocsájt rendelkezésére.

37. §.

Mindenik szakosztálynak joga van két képviselőt küldeni a választmányba. Ezek a képviselők a választmány többi tagjaival egyenjogúak.

V. FEJEZET.

Az egyesület kormányzása.

38. §.

Az egyesület, habár a múzeumot közhasználatra meg is nyitja, mindazáltal úgy ezt, mint egyéb meglevő vagyontait kizárólagos tulajdonának tartja, s mint olyant, közgyűlései és az általa választandó választmány által maga igazgatja.

39. §.

Közgyűlések. Az egyesületnek minden évben van egy rendes közgyűlése, melynek mind idejéről előlegesen, mind főbb eredményeiről utólagosan hírlap útján értesíttetnek a vidéki tagok. Előforduló esetekben az elnök rendkívüli közgyűléseket is hívhat össze. A közgyűlés tartásának ideje a kolozsvári hírlapokban hirdettetik ki.

40. §.

A közgyűlés teendői: A közgyűlés választja a 21. §-ban a—l pontok alatt elősorolt tisztviselőket, és az alapító, vagy részvényes tagokból a tizenkét választmányi tagot három évre. E végre az elnök a választmányynal együtt jelöl ki három annyi tagot, mint a hány választmányi tag választandó. Ezen kijelölés azonban csak irányadásul szolgál, teljes szabadságában állván a közgyűlésnek a kijelölésben meg nem említett egyéneket is választani.

Az egyesület nevezetesebb ügyeiben a közgyűlés határoz, ez rendelkezik a nagyobbbszerű kiadásokról (13. §.) megszabja és kijelöli azon vezéreleveket, a melyek szerint köteles a választmány a következő közgyűlésig kormányozni; megválasztja a tiszteletbeli tagokat. (14. §.)

Az egylet választmánya és minden tisztviselője a közgyűlésnek adnak számot a lefolyt évi működésről.

41. §.

A fennálló szabályokon a közgyűlés csak a választmánytól jött indítvány következtében változtat, (47. §.) mindennemű változás csak törvényes megerősítés után érvényes.

42. §.

A közgyűlés határozata érvényes, ha :

a) A gyűlés tartásának ideje, a fenn (39. §.) kijelölt módon hirdapokban azelőtt legalább két héttel ki volt hirdetve.

b) Ha az előre kihirdetett időre megjelent tagok száma legalább annyi, mint a közgyűlés által választott és a gyűlésen jelen levő választmányi tagoké és tisztviselőké.

c) Szavazáskor az általános többség dönt.

43. §.

A választmány. Egy közgyűléstől a másikig az egylet ügyeit a választmány intézi.

A választmány tagjai :

a) Minden igazgató tag.

b) A közgyűlés által három évre megválasztott tizenkét rendes tag.

c) A 21. §-ban elősorolt tisztviselők, az örsegedek kivételével.

d) A szakosztályok képviselői.

44. §.

A választmány rendes tagjai közül (43. §. b.) a három évet szolgált négy tag minden évben kilép. A kilépettek újból választhatók.

45. §.

A választmányt az elnök, vagy ennek távollétében akár elfoglaltsága esetében, egyik alelnök hívja össze. Ha mind az elnök, mind az alelnökök akadályozva lennének, ideiglenesen megbízhatnak a választmány összehívásával és az elnökléssel egy választmányi tagot.

Minden hónapban tartatik egy választmányi rendes ülés, rendkívüli esetekben az elnök annyiszor gyűjtheti össze a választmányt, a hányszor az egylet ügyei kívánják.

46. §.

A választmányi ülésekben tárgyaltnak az egylet belügyi, melyeken érvényes határozat hozatalára megkívántatik, hogy legalább annyi választmányi tag legyen jelen, mint a hány tisztviselő; egyébiránt általános többség határoz.

Az egyleti tagok között a múzeum, vagy annak tárgyai használatából keletkezett versengések, úgy szintén az egyleti tagoknak a tisztviselők elleni panaszai a választmány eleibe terjesztendők, s ennek kötelessége azok felett határozni és ítélni.

Ily esetekben azonban az érdekelt felek választmánytagi minőségben nem szerepelhetnek.

A választmány egyik főfeladata lévén, a tisztviselők magatartásának és működésének ellenőrzése, jogában áll felettök a fegyelmi hatalmat gyakorolni, és előforduló esetekben a szabályokhoz és választmány intézkedéseihez alkalmazkodni nem akaró tisztviselőket hivatalukból felfüggesztheti, a végleges elmozdítás a közgyűlésnek tartatván fenn.

A választmány ítélete ellen a közgyűléshez lehet folyamodni.

47. §.

A választmánynak van joga az idő és körülmények szerint e szabályok változtatása iránt indítványt terjeszteni a közgyűlés eleibe.

A változtatás miképpenjét a közgyűlés határozza el, a szerkezetet megállítja és megerősítés végett az illető helyre felterjeszti. (41. §.)

48. §.

A választmánynak kötelessége a múzeum minden gyűjteményét időről-időre lajstrom szerint számba venni, és ekként a tisztviselők kezelését ellenőrizni.

49. §.

A múzeum könyveit és gyűjteményeit csak a múzeum épületében, és meghatározandó időben s szabály szerint lehet használni. Azonban rendes tagnak, ha az egylet megbízásából vállalt munkára szükséges, a választmánytól nyert engedély mellett és megszabott feltételek szerint, helyben Kolozsvárra kiadhatók: különben a Kolozsvárt lakó tagok is csak a következő 50. §-ban elősorolt feltételek mellett vihetnek ki valamely könyvet a múzeum épületéből.

50. §.

Ha a vidéken lakó rendes tag a múzeum könyvét Kolozsváron kívül akarná használni: választmányhoz folyamodik, és ha a kívánt könyv nem »Unicum«, annak kiadását a választmány meghatározott — de hat hónapnál soha többre nem terjedő — időre, kellő biztosítás mellett megengedheti.

51. §.

Ugynevezett »Unicum«-okat a múzeum épületéből kivinni nem szabad.

52 §.

A választmány írásos engedélye nélkül a múzeum sajátját az egyesület egyik tisztviselője sem adhatja ki a múzeum épületéből.

VI. FEJEZET.

A rendes tagok kötelességei és jogai.

53. §.

A fenn (12. 13. 14. 15. 17. §-okban) elésorolt fizetési kötelezettségen kívül az egyesületnek minden tagja felhívatik, hogy tehetége szerint a múzeum gyűjteményeit gyarapítsa, és tudományos törekvéseit előmozdítsa.

54. §.

Közgyűléseken az egyesületnek minden rendes tagja egyenlő szavazási joggal bír; kivéve a csak szakosztályi tagokat, kik csak a szakosztály gyűlésein birnak szavazási joggal, a választmányi 12 tag az alapító és részvényes tagok közül választatik.

Az egyesület tagjai az egyesület összes kiadványait ingyen kapják, szakosztályi tagok csak az illető szak kiadványait.

55. §.

Az egyesületi tagnak joga van a múzeum gyűjteményeibe oly meghatározott napokon is bémenni, melyeken azok a nagy közönség előtt zárva.

56. §.

Megszűnik tagja lenni az egyesületnek:

- a) A ki meghal.
- b) A ki önkénytesen kilép.

c) A mely részvényes fizető kötelességeit a választmány ismételt felszólítására sem teljesíti.

d) A ki az egyletből kizáratik.

57. §.

Valamely méltatlan tagot az egyletből a választmánynak van joga kizárni s köteles is kizárni mindazokat, a kik:

a) Valamely bűntényért, nyereszkesedési vágyból származott, vagy a közerkölcsiség elleni vétségért, akár hasonnemű kihágásért elítéltettek, vagy pedig a kereset alól, csupán a kellő bizonyítványok hiánya miatt szabaddittattak fel.

b) A kik az egyletnek kárára, hátrányára működnek.

c) A kik a múzeum gyűjteményeiben vagy kertjében szándékosan kárt okoznának.

A választmány által ítéletesen kizárt tag a választmány ítéletét felelbevezheti a közgyűlés eleibe.

58. §.

Minthogy az egylet célja az erdélyi országos múzeumnak nem csak felállítása, hanem állandó megállapítása, továbbá a tudományos törekvéseknek nem csak megindítása, hanem állandó fentartása is: az egylet felbomlani nem szándékozik, tagjainak száma megkevesedhetik, de a megmaradottak mindig kötelesek az intézetet gyarapítani, és a közhaza számára fentartani.

Mindazáltal ha előre nem látható és elháríthatatlan körülmények az egylet felbomlását elkerülhetetlenné tennék, annak minden javai, gyűjteményei, kivéve azokat, melyekről az alapító és igazgató tagok alapítványi leveleikben ezen esetre előre gondoskodtak és határoztak, osztatlanul és örök időkre Kolozsvárt maradnak a kolozsvári k. magy.

Ferencz József tudomány egyetemmel kapcsolatos magyar tudományos törekvések előmozdítására és a közönség használatára. A vissza nem vont tőkék kamatai a múzeum gyűjteményének fentartására és ha ettől valami fenmarad, országos művelődési célokra fordíttatnak, az utolsó közgyűlés által meghatározandó módon és mennyiségben.

Ez utolsó közgyűlés határozatai megerősítés végett a m. kir. ministerium eleibe terjesztendők.

59. §.

Mindazon jogi kérdések és perek, a melyek az egyleti viszonyokból akár az egyleti tagok és az egylet vagy ennek választmánya, akár pedig az egylet és a választmány között keletkezhetnek, a hatósági törvényekben meghatározott illető törvényszékek eleibe viendők és általuk elítélendők.

Pótcikkely.

Az egylet azon esetben, ha az alapszabályokban meghatározott cél és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a kormány által, a mennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik, s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlítás terhe alatt köteleztetik.

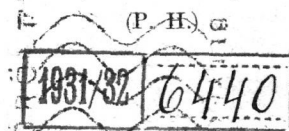
Kolozsvártt, 1896. decz. hó 2-án.

43,643. szám.

V. b.

Látta a m. kir. belügyminister.

Budapesten, 1897. évi május 12-én

minister helyett:

Latkóczy Imre s. k.,
államtitkár.

